

Tilbert Dídac Stegmann (Barcelona, 1941), catedràtic de Filosofia Romànica de la Universitat de Frankfurt, fundador de l'Associació Gemanocatalana i impulsor de nombroses iniciatives catalanòfiles, accepta amb un somriure el resum curricular que li va regalar l'escriptor Alfred Bosch: "Til.cat".

“La cultura catalana està perfectament preparada per a presentar-se al món”

Com vàreu reaccionar, en saber que la cultura catalana seria la convidada d'honor a Frankfurt?

—La notícia ens va arribar justament a la Fira del Llibre de fa uns anys i vam saltar, literalment, i ens vam abraçar. Ja es veia a venir, però Déu n'hi do quin moment!

—Ja es veia a venir, dieu?

—Sí. Ja es discutia des de fa més de vuit anys. De fet, l'anterior director de la Fira ja tenia molt bones relacions amb els editors catalans. De manera que això era madur i podia haver caigut l'any passat o aquest o el que ve. I potser també es deu una mica a la presència de la catalanística a Frankfurt i al fet que hi tenim la Biblioteca Catalana, amb 32.000 volums —és la biblioteca unitària més gran amb temàtica catalana que hi ha al món, fora dels Països Catalans—, per bé que la raó principal ha estat el pes i la presència dels editors catalans a la Fira del Llibre:

al cap i a la fi d'això es tracta, és la fira dels editors i són ells que han fet veure que també la cultura catalana havia de tenir el seu moment.

—Penseu que ens trobem en un bon moment?

—És un molt bon moment: la cultura catalana —és a dir, tant de Catalunya, com del País Valencià, com de les Balears...— està en bona forma i perfectament preparada per a presentar-se al món. A més, comparant-ho amb la manera com es va presentar l'any passat l'Índia i, l'anterior, Corea, es pot dir que el programa que s'ha anat fent des del mes de març —perquè ja va començar a la Fira de Leipzig— superarà de llarg les presentacions dels anteriors convidats d'honor per l'amplària de l'oferta cultural —perquè hi ha, a més del llibres i autors, concerts, òpera, espectacles, música electrònica i antiga, teatre...

—El director de la Fira de Frankfurt ha afirmat que la cultura catalana “es

troba actualment, al segle XXI, entre les més dinàmiques i innovadores d'Europa”...

—Sí. L'hem guanyat, el Jürgen Boos. Era una persona molt oberta a totes les cultures del món, per bé que, com tants, tenia molt poc coneixement de la catalana; però n'ha quedat entusiasmat. És un petit exemple de com el missatge català ha anat arribant a Alemanya de manera positiva. Sense voler dir que tot siguin flors i violes, és clar. Jo crítico moltíssim, per exemple, que els periodistes, en lloc de tractar de la qualitat o no qualitat de la literatura o de cada llibre o de cada autor, encara van amb aquesta cosa de qui hi ha estat convidat, qui no hi ha estat convidat... que és una qüestió completament secundària. No em sembla que tingui cap sentit semblar enemistats entre els autors que escriuen en català i els que escriuen en castellà. Uns, els qui escriuen en castellà, són membres de la literatura espanyola, i els qui escriuen en català són

membres de la catalana, i és la cosa més senzilla i més fàcil.

—**Heu seguit prou la polèmica...**

—Sí. Però això no és la cosa important de la fira, sinó el fet que les grans literatures s'habituen lentament a valorar quantitativament les que es veuen poc. D'això es tracta: que l'opinió pública europea vegi que cada literatura té algun o alguns grans autors que val la pena que tota la humanitat conegui. I no hem d'oblidar, efectivament, que la literatura catalana és molt dinàmica; i el disseny; i la manera com fan museus els catalans; i la manera com l'Institut Ramon Llull organitza el programa a Frankfurt... Tot això, conjuntament, fa que es vegi que els catalans són gent que es mou, tranquil·lament, i que fa la seva feina, amb serietat.

—**Penseu que, arran de la Fira, la relació cultural entre els Països Catalans i Alemanya pot ser més estreta?**

—N'estic seguríssim. Catalunya és molt a prop d'Alemanya, per dir-ho d'alguna manera: de Salses a Friburg només hi ha 650 quilòmetres. En tot cas, ja hi ha impacte, i no sols a Frankfurt, sinó a Berlín, i a Leipzig i a trenta ciutats més on han circulat els autors i on els lectors de català han anat a les escoles per fer-los una horeta de català, per exemple, cosa que ha estat molt ben rebuda. I hi ha em sembla que una setantena d'obres traduïdes que surten l'any 2007. I es veu que algunes editorials han arribat una mica tard i publicaran el 2008: és a dir, que no és una bombolla només d'enguany, sinó com un sembrar que perllongarà l'interès pel llibre català. Modestament, he de dir que les Setmanes Catalanes de Berlín, de 1978, ja van ser un primer pas important quant a la visió de la cultura catalana diferenciada d'Espanya. Han hagut de passar 29 anys per a aquesta nova cita, ara més potent i amb molt més finançament. I cal destacar, per cert, que a les revistes i a tot arreu expliquen què són els Països Catalans, que l'espai de la llengua catalana s'estén a la Catalunya Nord, a Catalunya, les Balears, el País Valencià, la Franja de Ponent, Andorra i fins i tot l'Alguer. Jürguen Boos mateix explicava a les conferències de premsa que tots aquests territoris de llengua catalana són els convidats d'honor d'enguany.

—**Com que la convidada és la cultura...**

—Té aquest avantatge, és clar: no es

tracta només de Catalunya, sinó que contínuament t'expliquen la resta. A més, els balears, amb el canvi polític que hi ha hagut, han tingut molt d'interès de presentar-se i n'hi ha una forta presència. Els valencians també hi són presents, però en aquest cas, és clar, sense ajut institucional. No hi fa res, però: Joan Francesc Mira, per exemple, dialogarà amb György Konrád, el gran autor hongarès. I hi haurà més actes importants. És clar que cal admetre que, per les circumstàncies actuals, els

"La projecció exterior alegra el cor i revifa la moral, dóna convicció i seguretat."

escriptors valencians hi són subrepresentats; però hi són.

—**A la presentació del programa de la cultura catalana com a convidada d'honor, el 13 de juny, a Frankfurt, Jürguen Boos obria el discurs així: "La literatura catalana és una gran desconeguda. Això és injust i indigne". No podem negar que l'afirmació de l'escriptor català Gustau Muñoz no faci justícia a la realitat."**

—Els dirigents de la Fira del Llibre són gent de cultura, gent molt oberta que quan veuen la qualitat d'una nova lite-

ratura, sigui del lloc del món que sigui, s'hi lliuren completament. És bonic de veure.

—**I de cara endins, penseu que servirà? Pot servir Frankfurt no tan sols per a mostrar-nos sinó per a mirar-nos al mirall i, potser, fins i tot, qui sap, sorprendre'ns de què hi trobem?**

—I tant! Des de sempre els catalans han tingut molt obertes les orelles a veure què en deien, a fora, i s'han alegrat quan hi ha hagut un eco que en valorava la cultura. La projecció exterior alegra el cor i revifa la moral, dóna convicció i seguretat i sempre és una bona cosa per a augmentar l'activitat literària. Cal tenir prou gosadia per a dir: "Som importants, som tan importants com els veïns, no som menys que ningú, ens podem presentar tranquil·lament al món i, així com rebem les influències de fora, també ens alegrem que ells rebin les nostres influències."

—**I això que ja li han proclamat qui sap quants enterraments, a la nostra literatura...**

—Hi ha alts i baixos, és clar, com en qualsevol literatura. Però podem dir que en aquest moment la literatura catalana està en bona forma. I amb aquesta atenció addicional que significa la Fira de Frankfurt, jo diria que està fins i tot en alça. I llibres tan bonics com, per exemple, el de la Maria Barbal o del Jaume Cabré... són un valor magnífic, i el públic alemany ho nota. Mira, ara, dos cops cada dia, a la ràdio de Hessen, quatre actors llegeixen i interpreten *Les veus del Pamano*, de Cabré. Abans hi havia hagut *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda. És molt bonic. I la Maria Barbal aquí a Alemanya és un èxit total! La traductora també li ha agafat molt bé el to...

—**Què penseu que passarà un cop s'abaixi la persiana de la Fira?**

—És clar que la situació d'enguany no es pot repetir. Però és important que els *book-coach* de cada editorial, diguem-ne, els qui decideixen si s'agafa un llibre o no per a traduir-lo i que fins ara no es miraven res en català, ho tinguin ara i tranquil·lament com una cosa de cada dia i sense haver de passar prèviament per les traduccions en francès, en italià o espanyol, que són llengües més usuals entre els lectors de les editorials. I només és un exemple.

Núria Cadenes